

Een digitaliseringsproject opstarten • Digitale bibliotheek • Digitaal of niet-digitaal? • Archiefwijzer • Classificatie • In archieftijdschriften gelezen

Een digitaliseringsproject opstarten

Met de goedkope, performante pc's en scanners die sinds enkele jaren op de markt zijn, is het digitaliseren van documenten – foto's, boeken, archieven – binnen het bereik van kleine instellingen en individuen gekomen. Redenen om te digitaliseren hebben meestal te maken met de problematiek van conservatie en/of het sneller en eenvoudiger ter beschikking stellen van informatie aan de gebruiker. Door te digitaliseren kunnen elektronische versies van documenten, publicaties of foto's bekeken worden, terwijl het origineel op een veilige plaats bewaard wordt. Een instelling die zijn collectie op het web aanbiedt, heeft dubbele winst: veiliger bewaring en een groter publieksbereik.

Met een scanner en een pc (en wat software) kun je in principe dus aan de slag, maar het betekent niet dat je voldoende in huis hebt gehaald om een succesvol digitaliseringsproject op te starten. In *Starting a digitization center* melden Cokie Anderson en David Maxwell wat er bij zo'n project komt kijken. Het begint (zoals steeds) met het verzamelen van middelen en het uitschrijven van een beleidsplan, en eindigt met aandacht voor preservatie en conservatie.

Deze publicatie is het resultaat van de ervaringen die de auteurs als medewerkers van de Oklahoma State University (OSU) opdeden. Gevolg is dat het erg praktisch is opgevat: elke beslissing die werd genomen, wordt verantwoord en toelicht, zonder overbodige technische poespas of theorievorming. Deze aanpak heeft ook een keerzijde: de auteurs geven één visie op één praktijkvoorbeeld, terwijl in vele gevallen alternatieve opties te overwegen zijn. Gelukkig wordt de lezer doorverwezen naar websites en publicaties waar aanvullende informatie te vinden is.

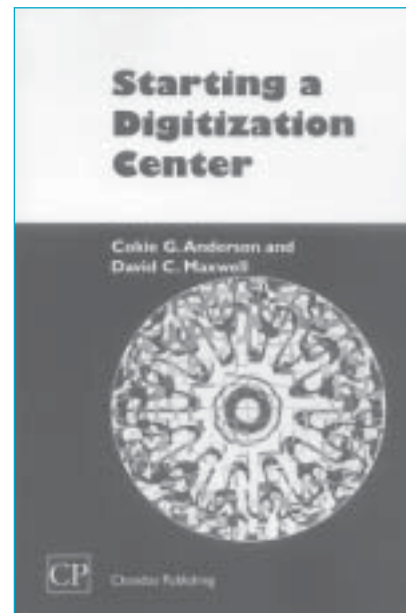
Deze beperking heeft echter ook tot gevolg dat enkel pc- en Windows-compatibele hard- en software worden besproken. Besturingssystemen als Unix, Linux en Macintosh komen niet aan bod. Ook de bespreking van beschikbare softwarepakketten is beperkt tot wat de Oklahoma University zelf gebruikt. Freeware als CutePDF, IrfanView of Greenstone (om er enkele te noemen) blijven onvermeld. Sterker: de term *open source* komt in het overzicht niet voor.

Ten slotte is de voorgestelde methode om de digitale bestanden op het web te krijgen eenvoudig, maar verouderd. Het

project van OSU doet niet veel meer dan tekst omzetten naar html/pdf (weliswaar met gebruik van XML en CCS). Flexibele en meer performante oplossingen maken gebruik van een Digital Asset Management systeem – maar ook deze term komt in het overzicht niet voor.

Wie op zoek is naar de ultieme digitaliseringsbijbel blijft na het lezen van deze publicatie dus op zijn honger: *Starting a digitization center* pretendeert geen volledigheid en gaat wel eens in de fout. Het boekje moet dus in de eerste plaats gelezen worden als een goed gedocumenteerde en toegankelijk geschreven casestudy.

Henk Vanstappen,
henk.vanstappen@stad.antwerpen.be

Starting a digitization center / Cokie G. Anderson & David C. Maxwell (Chandos, 2004) 195 p.
ISBN 1-84334-073-9 (PB) - ISBN 1-84334-074-7 (HB)

Digitale bibliotheek

De auteur is een classicus die betrokken is bij de Perseus Digital Library, een project waarbij teksten van klassieke auteurs gedigitaliseerd worden en gekoppeld zijn aan onder andere naslagwerken. Dit project staat hier dan ook model voor hoe een digitale bibliotheek over humane wetenschappen eruit zou moeten zien. Heel enthousiast vertelt Rydberg-Cox over de mogelijkheden die dit meebrengt. Als onderzoeker kun je immers relatief gemakkelijk vragen stellen en oplossen die aan de hand van een papieren collectie

slechts heel lastig te beantwoorden zijn. Zeker wanneer het op tellen en vergelijken aankomt, is de computer een onovertroffen hulpmiddel.

Ongetwijfeld heeft de auteur gelijk wanneer hij stelt dat digitale bibliotheken totnogtoe al te zeer opgezet werden als een statische verzameling van pdf- of word-documenten. Hoewel hij ook inziet dat het wetenschappelijk onderzoek door vrij eenvoudige technieken als doorverwijzing vanuit dergelijke bronnen naar gerelateerde documenten, door citatiegegevens toch een heel stuk eenvoudiger geworden is. De vraag is echter of het Perseus-project in de praktijk uitbreidbaar is naar wetenschapsgebieden waar met aanzienlijk grotere collecties materiaal gewerkt wordt dan bij de studie van Griekse of Latijnse auteurs.

Het enthousiasme van de auteur werkt aanstekelijk en maakt van dit boekje aangename lectuur. Toch mogen we onze ogen niet sluiten voor een paar onvolkomenheden. Waarschijnlijk was de auteur van plan een veel dikker boek te schrijven, want hij neemt een grote aanloop van zo'n 30 pagina's voor zijn inleiding. De volgende hoofdstukken worden daarna steeds korter, waarna het geheel eindigt bij een 100-tal bladzijden... In die inleiding weidt hij ook uit over de 'Sidereus Nuncius' van Galileo. Hij zou dit werk

namelijk gaan gebruiken om allerlei dingen duidelijk te maken rond digitale bibliotheken. En hij verwijst er in de volgende hoofdstukken inderdaad ook hier en daar naar. Maar een dergelijk lang verhaal over de ontstaansgeschiedenis van dit boek is niet in verhouding tot het gebrek aan diepgang over technische kwesties die tot de kern van het onderwerp behoren.

Het boekje is zeker het lezen waard, maar de lezer mag niet verwachten dat het een leerboek is over hoe je een digitale bibliotheek opzet.

Piet De Keyser, coördinator hogeschoolbibliotheken
Katholieke Hogeschool Leuven
piet.de.keyser@khleuven.be

Digital libraries and the challenges of digital humanities / Jeffrey A. Rydberg-Cox. – Oxford : Chandos Publishing, 2006. – xv, 103. – (Chandos information professional series)
ISBN 1-84334-134-4

Digitaal of niet-digitaal?

Dit werk analyseert de kwaliteit van, al dan niet commerciële 'Ask a Librarian'-diensten en vergelijkt die met de traditionele bibliotheekdiensten. Het bekijkt gebruikergerichte diensten als Ask Jeeves en Google Answers. Academische bibliotheken en informatiespecialisten delen hun goede en slechte ervaringen met het opzetten van een AskA-dienst en het uitbesteden van inlichtingenwerk. Naast de ervaringen van bibliothecarissen bevat dit werk ook casestudies, plannen van aanpak en filosofische essays.

Veel auteurs steken hun vrees niet onder stoelen en tafels dat het internet in bibliotheken steeds meer evolueert van een middel naar een bron van inlichtingenwerk. West zou West niet zijn als ze daar geen politieke overpeinzingen over offsite en outsourced inlichtingenwerk over zou hebben. Daarnaast moet de platitude "it's all available online" eraan geloven en wordt er licht geworpen op culturele en taalbarrières bij tekstgeoriënteerd inlichtingenwerk.

In plaats van te focussen op één technologie, biedt het boek een expansief beeld en belicht het het onderwerp in al zijn facetten. Naast de academische bibliotheken is er ook ruimte voor archieven, rechtsbibliotheken, administraties en grote openbare bibliotheken.

Het boek is thematisch opgebouwd en onderzoekt onderwerpen uit het verleden (*The Old versus The New*), het heden (*How We Do It Here*) en de toekomst (*A Few Things to Think About*). Het eerste hoofdstuk biedt de lezer de mogelijkheid om traditionele informatiediensten te evalueren en te bekijken door de bril van de moderne technologie. De centrale vraag is dan of we uit die traditionele technieken lessen kunnen trekken. Telefonische informatiediensten en diensten via e-mail passeren de revue.

Volgens Kathleen Kern lag voornamelijk het bedrijfsleven aan de grondslag van de AskA-diensten. In deze sector was het noodzakelijk om snel, bondig en op afstand informatie te verstrekken, maar sinds de jaren 1970 gingen die informatiediensten hun focus ook op de bredere maatschappij richten. Hoewel de aanpak verschilde van bibliotheek tot bibliotheek, was het voor de meeste duidelijk dat de afbakening lag in het verstrekken van bondige informatie, de zogenaamde quick-reference, en men ontmoedigde de uitvoerige vragen en de 'research assistance' via de telefoon.

